

Ulu öndər Heydər Əliyevin yeni neft strategiyası ölkəmiz qarşısında yeni imkanlar, üfüqlər açmışdır

Bu gün respublikamız möhtəşəm "Əsrin müqaviləsi"nin 21 illik təntənəsini böyük əhval-ruhiyyə ilə qeyd edir. 20 sentyabr 1994-cü il tarixindən böyük fəxrlə danışılmalı, ulu öndərimiz, müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi Heydər Əliyevin gərgin əməyini isə yüksək qiymətləndirməliyik.

Düz 21 il bundan əvvəl, 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda, "Gülüstan" sarayında "Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" və "Güneşli" yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ilə dünyanın 11 tanınmış neft şirkəti arasında saziş imzalandı və həmin sənəd sonradan tariximizə "Əsrin müqaviləsi" kimi əbədi həkk olundu. Bu, Azərbaycan Respublikasının imza atdığı ilk beynəlxalq neft anlaşması idi və ilk gündən tarixi mahiyyətinə görə müstəqillik salnaməmizdə öz layiqli yerini tutdu. Saziş xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin Azərbaycanın nurlu sabahına işıq saçan neft strategiyasının əzəmətli təntənəsinin başlanğıc nöqtəsi oldu.

Mübaligəsiz demək olar ki, keşməkeşli Azərbaycan tarixində "Əsrin müqaviləsi" qədər xalqın mənafeyinə uyğun taleyüklü rəsmi sənəd imzalanmayıb. Bu gün isə "Əsrin müqaviləsi"nin nəticələri hər bir Azərbaycan vətəndaşının həyatında hiss olunur. Respublikamızın iqtisadi həyatında isə böyük canlanma, irəliləyiş, dirçəliş məkanları getdikcə yüksəlir. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti nəticəsində ölkəmizin neft strategiyasının reallaşması qısa müddətdə müstəqil Azərbaycanda demokratik cəmiyyət quruculuğu istiqamətində dünyəvi islahatların uğurla həyata keçirilməsinə münbit zəmin yaratdı.

"Əsrin müqaviləsi" Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi öz təbii sərvətlərinə sahib çıxmaq, milli mənafələrini, iqtisadi və strateji maraqlarını müdafiə etmək əzmində olduğunu təsdiqlədi. Qlobal layihələrin gerçəkləşdirilməsi üçün müsbət təmayül yarandı, Azərbaycanın Qərb dünyası ilə münasibətləri strateji müstəvi üzərinə keçdi. Bu gün artıq Azərbaycan regionun lider dövləti kimi beynəlxalq birləşmənin əsas partnyorudur. "Əsrin müqaviləsi" ilə əsas qoyulmuş yeni neft strategiyası ölkəmizə iqtisadi səmərə gətirməklə bərabər, həm də mühüm geosiyasi amildir.

1997-ci ildə "Çıraq" yatağında ilk neft hasilatına başlanılması ilə neft strategiyasının uğurlarının başlanğıcı qoyuldu, "Əsrin müqaviləsi" çərçivəsində istehsal obyektlərinin beynəlxalq standartlara uyğun qurulmasına başlandı. İlk neftin hasil olunması "qara qızıl" ixrac etmək, onu dünya bazarlarına çıxarmaq məsələsinin gündəmə gətirdi. 1996-cı ilin yanvarında Azərbaycan neftinin Bakı-Novorossiysk marşrutu ilə nəql edilməsi haqqında Rusiya Federasiyası ilə Azərbaycan Respublikası arasında hökumətlərarası saziş imzalandı. 1997-ci ilin oktyabrında həmin xətt istifadəyə verildi. Lakin hasil olunan böyük neft həcmi ilə müqayisədə bu kəmərin ötürücülük qabiliyyəti məhdud idi. 1997-ci ildə neftin Bakı-Supsa marşrutu ilə Qara dənizə çıxarılması haqqında—Azərbaycanla Gür-

"...Mən bu müqavilənin hazırlanmasında, imzalanmasında iştirak etdiyimə görə özümü çox xoşbəxt hiss edirəm. Üzərimə götürdüyüm məsuliyyəti dərk edirəm və ümidvaram ki, gələcək nəsillər bu gün burada baş verən tarixi hadisəni layiqli şəkildə qiymətləndirəcəklər. ...Ən ümidsiz isə ondan ibarətdir ki, bu müqavilə Azərbaycan xalqının bugünü, gələcəyinə böyük mənfəətlər verəcək, onun rifah halının yüksəlməsi üçün etibarlı və möhkəm zəmin yaradacaqdır".

Heydər ƏLİYEV,
ümummilli lider.

cüstan arasında sazişin imzalanması mühüm hadisə oldu. 1999-cu ildə isə Bakı-Supsa neft kəməri və Gürcüstanın Qara dəniz sahilindəki Supsa ixrac terminalı istismara verildi. Beləliklə də bir əsrə yaxın fasilədən sonra ilk dəfə olaraq Azərbaycan nefti Şimala deyil, Qərba istiqamət götürdü. Bununla belə, neft hasilatının artımı əsas ixrac boru kəmərinin qısa zamanda inşa olunmasını labüd edirdi. Belə olan halda Azərbaycan xalqının maraqlarını daim hər şeydən uca tutan ulu öndər Heydər Əliyev Bakı-Tbilisi-Ceyhan ideyasını irəli sürür.

2006-cı il mayın 28-də Azərbaycan nefti Ceyhan limanına nəql olundu. Gerçəklik növbəti dəfə ulu öndər Heydər Əliyevin uzaqgörənliyini, onun siyasəti, iqtisadi və digər risklərin dəqiq hesablanmış balansı və Azərbaycanın uzunmüddətli strateji maraqları üzərində qurduğu çoxvariantlı ixrac strategiyasının əsas olduğunu bütün dünyaya sübut etdi və xarici tərəfdaşların təşəbbüsü ilə bu kəməre ulu öndər Heydər Əliyevin adı verildi.

Hər kəs yaxşı bilir ki, Azərbaycan qədim neft ölkəsidir. İlk dəfə olaraq dünyada sənaye üsulu ilə neft məhz Azərbaycanda çıxarılmışdır. Həmçinin dünyada dənizdə neft də ilk dəfə ölkəmizin neftçiləri tərəfindən istehsal edilmişdir.

Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin müəllifi olduğu neft strategiyası bu gün müstəqil dövlət kimi Azərbaycanın öz milli sərvətinin sahibi olmasının, iqtisadiyyatımızın dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyasının və ən əsası, XXI əsrdə yüksək inkişaf etmiş, möhkəm, de-

mokratik Azərbaycan dövlətinin yaranmasının rəmzinə çevrilmişdir.

İqtisadi qüdrətimiz artdıqca, Azərbaycan günü-gündən çiçəklənir, abadlaşır, şəhərlərimiz, qəsəbə və kəndlərimiz öz simasını tamamilə dəyişib yeniləşir, infrastruktur layihələri, regional proqramlar müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir. Dövlət başçımız cənab İlham Əliyev əməli fəaliyyəti ilə ümummilli liderin Azərbaycan dövlətinin və müstəqilliyimizin möhkəmlənməsinə, xalqımızın rifah halının daha da yüksəlməsinə xidmət edən siyasi xəttini uğurla aparır və ölkəmiz də daha işıqlı və firavan gələcəyə doğru inamla addımlayır. Bu parlaq nailiyyətlər isə heç də əziyyətsiz qazanılmamışdır. Mübaligəsiz demək olar ki, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müəllifi olduğu neft strategiyasının uğurla həyata keçirilməsi Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasına gətirib çıxarmışdır. Hazırda Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolu getdikcə artır. Bu da, öz növbəsində, ölkəmizin beynəlxalq arenada nüfuzunun daha da yüksəlməsinə güclü təsir göstərir.

Beynəlxalq aləmdə "Əsrin müqaviləsi" kimi tanınan bu dünya əhəmiyyətli irimiqyaslı saziş müasir tariximizə qızıl hərflərlə həkk olunub. Azərbaycanın neft sənayesi ötən dövr ərzində görünməmiş tərəqqi dövrü keçmişdir. Xarici şirkətlərlə imzalanmış neft-qaz müqavilələri ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrinin, habelə sosial infrastruktur obyektlərinin inkişafına əsaslı təkan vermişdir. Belə ki, ötən müddət ərzində bir çox irimiqyaslı layihələr həyata keçirilmiş, neft-qaz hasilatında yüksək

göstəricilərə nail olunmuşdur. "Əsrin müqaviləsi" Azərbaycan neft sənayesinin dönüş nöqtəsi və yenidən müstəqillik əldə etmiş respublikamızda neft strategiyasının həyata keçirilməsinin başlanğıcı hesab edilir. Bu beynəlxalq neft layihəsinin ölkəmizin dövlət müstəqilliyinin qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsində müstəsna əhəmiyyəti oldu. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin davamlı iqtisadi yüksəlişə güclü təkan vermiş yeni neft strategiyası möhkəm elmi əsaslar üzərində qurulmuşdur. "Əsrin müqaviləsi" təkcə ölkəmiz üçün deyil, ümumilikdə beynəlxalq aləmlə enerji təhlükəsizliyi sistemi və neft ixracı sahəsində ölkəmizlə uğurlu tərəfdaşlıq edən dövlətlər üçün müstəsna əhəmiyyət kəsb edən bir layihədir.

Neft strategiyası, onun ölkəmizin inkişafında tarixi rolu haqqında danışarkən, ulu öndərin təşəbbüsü və qətiyyəti sayəsində yaradılmış Neft Fondunun fəaliyyətini qeyd etməmək mümkün deyil. Azərbaycanın ən böyük sərvəti olan neftin xalqa, özü də təkcə indiki nəsələ deyil, həm də gələcək nəsillərə mənsubluğunu bildiren ümummilli lider tarixi qərar qəbul edərək 29 dekabr 1999-cu ildə "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun yaradılması haqqında" fərman verdi. Fondun yaradılması fəlsəfəsinin əsasını neft sərvətlərinin nəsillər arasında ədalətli bölüşdürülməsinin təmin edilməsi təşkil edirdi. Belə ki, Neft Fondu bu gün neft sazişlərinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar əldə edilən gəlirlərin toplanması və səmərəli idarə edilməsinin ən effektiv mexanizminə çevrilib. Ulu öndərin sərəncamı ilə Dövlət Neft Fondundan ilk ayrılmış vəsait ən ağır sosial vəziyyətdə olan soydaşlarımıza, qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilib.

Ölkə Prezidenti İlham Əliyev demişdir ki, Neft Fondunun yaradılması neft strategiyamızın vacib elementlərindən biri olmuşdur: "Neftin satışından gəlirlər əldə etməyə başladığından dərhal sonra Neft Fondu təsis edilmişdir. Fond çox müasir və şəffaf quruluşa malikdir və onun fəaliyyəti və gəlirləri

haqqında məlumatlar müntəzəm olaraq dərc edilir. Bu, çox vacib bir məsələdir, belə ki, uğur qazanmaq, ölkəni inkişaf etdirmək və gəlirlərdən lazımı qaydada istifadə etmək üçün maksimum dərəcədə şəffaflığın təmin edilməsi zəruridir".

Dünya təcrübəsi göstərir ki, neft və qazla zəngin ölkələrin heç də hamısı bu ehtiyatları səmərəli istifadəyə və inkişafa yönəltmək iqtidarında deyil. Bu səbəbdən təsadüfi deyil ki, enerji ehtiyatları ilə zəngin ölkələrin bu resurslardan istifadə səmərəliliyi üzrə əmsali fərqli göstəricilərə malikdir. Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən ölkəmizdə bu sahədə həyata keçirilən siyasət isə Azərbaycanı enerji resurslarının reallaşması nəticəsində əldə olunan gəlirlərin istifadə səmərəliliyi baxımından birincilər sırasına çıxarıb. Bunun nəticəsidir ki, ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqi göstəriciləri daim dinamik xarakterə malikdir, Azərbaycan modern inkişaf yoluna çıxıb, müasir tələblərə cavab verən iqtisadiyyat qurub, infrastruktur formalaşdırıb, iqtisadi sahədə keçid dövrünü müvəffəqiyyətlə başa vurub, strateji valyuta ehtiyatlarının həcmi ildən-ildə artırılıb və bu qəbildən olan digər möhtəşəm nailiyyətlərə imza atıb.

Bu gün "Əsrin müqaviləsi" Azərbaycan qarşısında yeni imkanlar, yeni üfüqlər açmışdır. Odur ki, bu müqavilənin çox böyük tarixi əhəmiyyəti vardır. Ötən 21 il ərzində Azərbaycanın milli maraqları tam şəkildə təmin olunmuşdur. Azərbaycan Respublikası bu kontraktın icrası nəticəsində böyük və uğurlu yol keçmişdir. Müstəqil respublikamız son illər iqtisadi cəhətdən daha da güclənib, dünya birləşməsinin lider dövlətlərindən birinə çevrilib. Bütün bunlar isə Azərbaycana böyük siyasi və iqtisadi dividendlər gətirən ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin uzaqgörənliklə, zərgər dəqiqliyi ilə işləyib hazırladığı, müəllifi olduğu yeni neft strategiyasından, "Əsrin müqaviləsi"ndən qaynaqlanır.

Tahir SÜLEYMANOV,
Milli Məclisin üzvü.